

вчителя, зростанню вмотивованості вчителя до поширення фінансової освіти. Саме тому на ЗВО, у першу чергу, покладається робота щодо проведення навчання вчителів із фінансової грамотності.

Список використаних джерел:

1. Фінансова грамотність. Збірник програм курсів за вибором. 2-10 класи. Частина 1. Економіка в школах України / за заг. ред. Т.С. Смовженко. 2015. №8. 80 с.

Бойко Ольга Володимирівна

Головний спеціаліст відділу комунальної власності та земельних відносин Підволочиської селищної ради

КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У СКЛАДІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Реальність і ефективність місцевого самоврядування визначається насамперед матеріально-фінансовими ресурсами, які знаходяться в розпорядженні органів місцевого самоврядування і які в своїй сукупності становлять фінансово-економічні основи місцевого самоврядування. Згідно з п. 3 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, позабюджетні цільові (в тому числі валютні) та інші кошти, земля, природні ресурси, які перебувають у комунальній власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад. У даній частині статті закладено підходи щодо визначення економічних та фінансових основ місцевого самоврядування, який поєднує місцеві і загальнодержавні інтереси, в тому числі державну підтримку місцевого самоврядування з метою ефективного управління територіями, забезпечення потреб населення тощо. При цьому за органами державної влади залишається

законодавча, контролююча і регулююча функція, а місцевому самоврядуванню надається можливість у межах Конституції України і законів, під державним контролем та під власну відповідальність самостійно вирішувати питання щодо формування і розпорядження комунальною власністю, місцевим бюджетом і т.д.

Конституція України, закріплюючи та гарантуючи місцеве самоврядування, визначає економічні умови місцевого самоврядування. Це знаходить своє вираження насамперед у визнанні і в рівному правовому захисті, поряд з іншими формами власності, комунальної власності та у праві органів місцевого самоврядування самостійно управляти майном, що знаходиться у комунальній власності. Це положення Конституції України одержало подальший розвиток у пункті 5 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [1], де визначається, що від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні ради.

Комунальна власність утворює власну економічну основу місцевого самоврядування. Подібна форма власності – один із інститутів, що впливає на функціонування фінансів місцевих органів влади. Використання майна комунальній власності є одним із джерел доходів місцевих органів влади. В окремих країнах доходи від використання нерухомого майна комунальної власності становлять 10-15% загальних доходів місцевих бюджетів.

Майно, яке належить до комунальної власності і закріплене за комунальним підприємством, належить йому на праві повного господарського відання, тобто підприємство володіє, користується та розпоряджається зазначеним майном, вчиняючи щодо нього будь-які дії, які не суперечать законодавству та цілям діяльності, визначеним статутом підприємства [2].

Підприємство, якщо інше не передбачено чинним законодавством та його статутом, має право продавати і передавати іншим підприємствам, організаціям та установам, обмінювати, здавати в оренду, надавати безоплатно в тимчасове користування або в позику належні йому будинки, споруди, устаткування, транспортні засоби та інші матеріальні цінності, а також списувати їх з балансу. Проте саме Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» накладає

обмеження щодо вільного розпорядження підприємством закріпленого за ним на праві господарського відання комунального майна, наприклад підприємство за власним рішенням не в праві здійснити відчуження свого майна, оскільки воно не є власником цього майна. Власником комунального майна, в тому числі і закріпленого за комунальним підприємством, є територіальна громада, від імені та в інтересах якої права суб'єкта комунальної власності здійснюють відповідні ради. Аналогічно встановлено і правовий режим майна комунальної установи (організації), яка також не є повноцінним власником свого майна, що закріплене за нею на праві оперативного управління.

10 жовтня 2020 року президент Володимир Зеленський підписав указ про передавання земель сільськогосподарського призначення з державної до комунальної власності. За різними оцінками, за цей час передано близько 4 мільйонів гектарів сільськогосподарських земель. Тобто з 10,5 мільйона гектарів сільськогосподарських земель, які у 2016 році обліковувалися в державній власності, у комунальну власність перейшло близько 4 мільйонів гектарів.

Зазначимо, що землі передавалися лише створеним об'єднаним територіальним громадам. Як відомо, їх утворення завершилося лише після 25 жовтня 2020 року, коли пройшли місцеві вибори. Водночас передавалися лише ті землі, які пройшли інвентаризацію і були зареєстровані в кадастрі. У більшості випадків це земельні ділянки, що перебували в оренді. Певні землі не передавалися, оскільки їх включили до переліків ділянок, права на які виставляються на земельні торги. Передання таких земель у комунальну власність можливе тільки після проведення земельних торгів та укладання договорів оренди з органами виконавчої влади. Тобто все це вимушено робилося в ручному режимі. Крім того, за попередні роки значна частина земель державної власності, понад 6 млн га, відійшла в приватну власність у рамках «безоплатного передавання», частина, 0,5 млн. га, залишається в користуванні Національної академії аграрних наук (землі академії не підлягають приватизації і передаванню). Загалом близько 1 млн. га перебувають у постійному користуванні державних підприємств і в комунальну власність не переходять.

Плата за землю (земельний податок або орендна плата за державну або комунальну землю) з будь-якої ділянки на території громади у межах та за межами населених пунктів надходить до місцевого бюджету. Зараз громади управляють землями в межах населених пунктів. Відповідно до законопроекту №2194, органи місцевого самоврядування зможуть управляти землями і за межами населених пунктів.

Землі, не зареєстровані в державному земельному кадастрі, перебувають під загрозою різних маніпуляцій і корупційних схем. Саме громада мотивована оформити ці землі і вивести їх з нелегального використання. Землями за межами населених пунктів органи місцевого самоврядування розпоряджалися до 2002 року [3].

Раціональний підхід до питань управління майном комунальної власності підсилює спроможність територіальної громади, дозволяє зробити роботу органів місцевого самоврядування більш прогнозованою, направленою не лише на забезпечення суспільної стабільності, а й на сталий та збалансований розвиток. Це сприяє підвищенню інвестиційної привабливості територіальної громади, оздоровленню клімату для створення та розвитку високоякісних публічних послуг та бізнесу на відповідній території.

Список використаних джерел:

1. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України № 280/97-ВР, Редакція від 29.08.2021.URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>.

2. Територіальні громади в умовах децентралізації: ризики та механізми розвитку: монографія / за ред. Кравціва В. С., Сторонянської І.З. Львів: ДУ«Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України, 2020. 531с.

3. Управління комунальною власністю в умовах реформування місцевого самоврядування та розвитку міжмуніципального співробітництва. Навчальний

посібник/За заг. редакцією Шкільняка М.М., Толкованова В.В., Журавля Т.В.
Київ. 2019. 345 с

Борська (Медвідь) Соломія Ігорівна
Головний спеціаліст відділу паспортизації
ГУ ДМС у Львівській області

ВПЛИВ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ КРАЇНИ

Питання трудової міграції громадян України та механізмів її регулювання є проблемою державного рівня як в самій державі, так і за кордоном. Тема українських заробітчан нині досить актуальна та активно обговорюється в пресі та на телебаченні, привертаючи увагу всього суспільства. Трудова міграція та соціально-економічні механізми державного регулювання міграційних процесів мають вплив майже на всі сфери життєдіяльності суспільства, але найбільше на демографічну і соціальну ситуацію, економічну сферу, ринки праці та фінансів. Напрями, масштаби та розміри таких процесів певною мірою свідчать про стабільність або навпаки нестабільність суспільного розвитку. Так, за часи незалежності України населення держави скоротилося на понад 10 млн. осіб. Значним фактором, який вплинув на скорочення чисельності населення, став масовий виїзд працездатної частини населення України за кордон у пошуку роботи. Трудова міграція в останні роки стала одним з найбільших викликів для нашої країни. Втопившись від очікування кращих економічних умов в Україні та відсутності дієвих механізмів державного управління соціально-економічного розвитку, мільйони людей намагаються поліпшити свій фінансовий стан і реалізувати кар'єрні очікування в інших країнах. Головна причина, що підштовхує до виїзду за кордон – бажання отримати більш цікаву і високооплачувану роботу ніж у себе на Батьківщині. Також, на жаль, Україна не може запропонувати своїм громадянам привабливі економічні умови для підприємництва. Поки ці проблеми не будуть вирішені, наша країна продовжить